

«Jigéeni afrik,
ñun la,
ñu ngi fi
te mën nañu»

Jumtukaay ngir suqali jigéen ñi

«Jigéeni afrik,
ñun la,
ñu ngi fi
te mën nañu»

*Jumtukaay ngir suqali
jigéen ñi*

Direction:

Cristina García Comas. Fundación Mujeres

Élaboration:

Textes: Module 1: Cristina García Comas. Fundación Mujeres / Diana Raznovich

Module 2: Eva de la Peña Palacios. Fundación Mujeres / Diana Raznovich

Module 3: Cristina García Comas. Fundación Mujeres / Diana Raznovich

Module 4: Cristina García Comas. Fundación Mujeres / Diana Raznovich

Module 5: Guiomar Montes Román. Fundación Mujeres

Module 6: Guiomar Montes Román. Fundación Mujeres

Dessins: Diana Raznovich

Dessin graphique: Pablo Hueso & ACsl

Financement:

Élaboration financée par l'AECID et l'AEXCID

Version en wolof réalisée en collaboration avec le Programme "Amélioration de la sécurité alimentaire par la promotion d'une agriculture durable dans la région de Saint Louis" (PASA PAD), Fondation Habitáfrica, sous financement de l'AECID.

Traduction réalisée par les aulas d'alphabétisation fonctionnelle de Ronkh, Ross Béthio, Thiagar, Souloul, Ndiarème et Niandane et coordonnée par M. Babacar Doukouré de l'Inspection d'Académie de Saint Louis (Senegal).

Tërëlin Tërëlingi

Ubbite

3

Sumb 1

sañ- sañu jigéen ñi

5

Sumb 2

njàngum jigéen ñi

47

Sumb 3

bokkinu jigéen ñi ci kom
kom

85

Sumb 4

bokkinu jigéen ci politig

135

Sumb 5

sañ- sañu jigéen cib séy ak
njur

171

Sumb 6

pàggutéefu mettiti yi ñuy teg jigéen
ñi

209

Tekkinu baat yi

247

UBBITE

Ubbite

“Ñun, jigéeni afrik, ñun la, ñu ngi fi te mën nañu” jumbukaay la bu nu jagleel jigéeni afrik saw jant ngir ñu xam seen sañ- sañ di xalaat limu leen mën a jariñ ci seen dund akit nan lan kay jëfandikó ci ngir seen yookute diwaan.

Ndimbal la bu tax ñu xam sunu jëriñ di dox di siwal sunuy wareef ak sunuy sañ- sañ, di ko wone ci sunuy yëngute saa sune ci biir diwaan bi.

Tééré bi juróom benni sumb la ngir di wone sañ- sañu jigéen ñi te di teg leen ci woon bu nu ka mën jëfandikoo.

Sumb 1. Sañ-sañu jigéen ñi:

Fésal sañ- sañu jigéen ñi ni nu ko xame ci àddina bi ngir ñu xam ak nan la ñu xalaat ba soppi dundu jigéen ñi.

Sumb 2. Njàngum jigéen ñi:

Xalaat ci solo njàngum janq ji ak jeeg ji ak jëriñu njàng ci ndundug jigéen ñi. Lii da fay yokk seen pas – pas ci wàllu dogal di leen jox yu nu mën a jëfandikoo ngir doxal seen diwaan.

UBBITE

Sumb 3. Bokkinu jigéen ci kom-kom:

Xalaat ci jëriñu ligéey bi jigéen ñiy def banu mën nangu seen doxalin ci waàllu yokkute fexe ba nu bokk ci jataayu dogalin yi.

Sumb 4. bokkinu jigéen ci politig:

Xalaat ci cëru jigéen ñi ci biir diwaan bi ngir ñu xam seen ligéey ci wàllu coppité ak seen bokkin ci jataayu doxalin yi

Sumb 5. sañ- sañ ciy séy ak jur:

Wone sañ- sañ yi ak xalaat ci yan fàнна ci la wér gi yaram ak dundu jigéen niy jokku di noytu feebar yi, cakkuteeg metitu séy, ba ñu ma na jël seen matukaay ci seen wàllu dund.

Sumb 6. pàggutéefu mettit yi ñuy teg jigéen ñi:

Ab càmbar xeeti metit yi ñuy teg janq ji, jagamaar ji ak jeeg ji, ak xalaat ni bépp xeetu metit dafay nasaxal sañ- sañu doomi aadama. Sumbu bi dafay wax jéego yu nu war def ngir raññe metit yi ba nu mën a aar sañ-sañu doomi aadama di siiwal ak dimbale jigéen ñi mu dal.

Sumb 1

**SAÑ-SAÑU
JIGÉEN ÑI**

SUMB BU JĚKK
Sañ-sañu jigéen ñi

Xam nga say sañ-sañ?

Ci tééré bi danu jéem càmbar sañ-sañu jigéen ñi ninu ko xame ci àddina bépp.

Ndax xam nga nan mooy sàrt yi ñu dindée bépp xeeti wuutele bi amoon te jëm ci jigéen ñi

Kayit la bu mengale xalaatu reew yëpp bu judd ci 3 fan ci weeru sàttumbar 1981 buy wax ci sañ-sañu jigéen ñi; dugal nañu ci ay jumtukaay bu reew yëpp ànd maanaam nuy jëngu di aar jëfinu sañ-sañ yooyu.

SUMB BU JĚKK
Sañ-sañu jigeen ñi

Ndax xam nga reewi afrik yi ànd ci sàrt boobu?

Réewi yi	At bi nu ko màndargaal	Réewi yi	At bi nu ko màndargaal
Benee	1992	Madagaskaar	1989
Burundi	1992	Mali	1985
Kamerunn	1994	Nijaria	1985
kongo	1982	kongo	1986
kot diwaar	1995	Ruwanda	1981
Esipte	1981	Senegaal	1985
Ecopi	1981	Seera leon	1988
Gabo*	1983	Affrik saw jant	1995
Gambi	1993	Tansani	1985
Gana	1986	Tinisi	1985
Gine	1982	Uganda	1985
Gine bisó	1985	Sambie	1985
Lesoto	1995		

Lu tax sàrt bi?

Ndaxte “... bokkinu jigéen yu bare, ci yamoo góor ñi ci fàнна ju yëpp, jëriñ la ci yokkute réew bu wér du indi lu dul jàmmi àddina”.¹

Lan gay fekk ci sumb bi?

Ndaa mën a xam yenn ci sañ- sañi jigéen, ni sàrt yi dindée bépp xeeti wuutale bi amoon te jëm ci jigéen ñi, ak indi seen xalaat bu jëkk ci nu nuy jëfandikoo sañ- sañ yooyu ngir foppi dundu jigéen ñi.

1. Sàrt yiy dindi bépp xeetu bodikkonte sañ-sañu jigéen ñi

SUMB BU JÈKK
Sañ-sañu jigéen ñi

Sunu sañ- sañ yi ñu ngi ka jemale ci fàнна dund yëpp. Jëfandikoo ka, dafay yombal sunu dund ndax dafa ñuy dimbali ba nu mën a jël sunu motukaay ak di aar sunuy yelleef.

Jéego bu jëkk bu jëkk ngir jëfandikoo sunuy sañ-sañ mooy xam leen. Xam li nu sañ da fay yaatal sunu gis gisu àddina, aar sunu jëriñ ak yu ñeneen ñi.

Jëfandikoo sunuy sañ-sañ dafay indi yamale sunu biir ngir fonk doomu aadama te moytu wutele ci digante góor ak jigéen.

Waxu sax xam sunuy sañ-sañ, waawe danu ko war jëfandikoo. Fonk leen moo tax nu mën leen a aar. Dafay tax ñu soppi yi daan tax ba sunu yokkute di taxaw te dimbale ñu nu ligéey ngir askan bi jub té yam.

SUMB BU JĚKK
Sañ-sañu jigéen ñi

Sunu amee sañ- sañ ci jàng mi,
Lu tax ñu bàyyi sunu jàng?

Sunu amee sañ- sañ ci liggéey,
Lu tax munu ñu tànn liggéey bu nu bëgg a def?

Sunu amee sañ- sañ ci yàllu kom kom
Lu tax mu nu ñu ko def?

Sunu amee sañ- sañ ci séy ak njur
Lu tax munu jël ay matukaay ju jëm sunu yaram?

Sunu amee sañ- sañ bokki ci langu politig?
Lu tax munu ñu teewal sunu diwaan?

Am naa sañ-saṅu
xam samay
wareef

Suma xamee
samay
sañ-sañ
dinaa fexe
banu

Nun ñëpp a yam ñoo yam
sañ-sañ ak wareef

Sañ-saṅu jàng

Man Maa ngi jàngé
ci daara ngu kawe ji ndax
da ma begg nekk àttekat

Man nak
sama jàng
bamv sotté
dama séy.
Dama
beggoom nekk
jàngélekát

SAÑ-SAÑU NJÀNG AK JEEXAL SAMA WUTUB XAM XAM

Nun da nuy jàng ci daara ngi
kaye n.g. Sunu noppé danuy nekk
doktoor

SAÑ-SAÑU NJÀNG CI DAARU JU KAWÉ AK MECCE

Man sama njàng maa ngi defe ci
daara ngi kawe ngi dax dama begg
nekk àttekat

Man ba ma
jeexale sama
njàng dama
séy waawe
beggoom na
nekk
njàngalekat

SAÑ-SAÑUTÀNN SA NJÀNG

Sañ-sañu liggéey

Xam nga Añes am naa
Liggéey jël nanu ma ci bànk
ba

Kontaàn naa
ci yaw. Man
da ma ubbi
koppe buy
Liggéey biru
tisi a mat
maak yeneen i
jigéenu jox bi

SAÑ-SAÑU LIGGÉY

Maa ngiy Liggéey ci benn
bitig. Man maay njiitu ri
toppatob ngéneelu
njuréef yi

Dama tànn Li ma
bèggoon Liggéey
ndax maa ko
bèggoon

SAÑ-SAÑU TÀNN MECCE AK LIGGÉY

Nun kontaàn nanu ndax jël
nanu ñu opitaal. BÈREWOONA
joganteekat waawe nun ñoo
uppale poñ

BÈREWOONA
joganteekat
waawe nun ñoo
uppale poñ

SAÑ-SAÑ YAM LIGGÉY AK GÓOR ÑI

Danuy Liggéey ci isin bi waawe
nun ak goór ñi ñoo yam
ndampaay

SAÑ-SAÑ AM PAYOOR BU BAAX

YENEEN SAÑ-SAÑ SIWIL AK I KORN KORN

faatim mën
nga tann ki
nga bëgg séyal

SAÑ-SAÑU TÀNN SA JÈKÈR

Dana jaay sama KÈRU maam

Aw ma dara lu ma
wax maa ko moomon

Lu sa jèkar wax?

SAÑ-SAÑU AM SA ALALU BOPP

Sama JÈKÈR a ngiy toggal
xale yi añ Bàyyi haa kaak
lu tuuti li

AM BENN SAÑ-SAÑ AK BENN NDO GAL CI CA BIIR SÉY

Ba nu amee sunu suuf ba lée gi sunu koppe
mi ngi dox bu baax

SAÑ-SAÑU AM SA SUUFU BOPP

Kontaani naa ndax
bànk bi lebal nama
xaalis

Mën nanu yokk ewi
yi ndax hjaay bi
gën dox

AM SAÑ-SAÑU LEB XAALIS CA BÀNK BA

Daruy màndargaal suba
sunu kèru baay bi
nuy lue

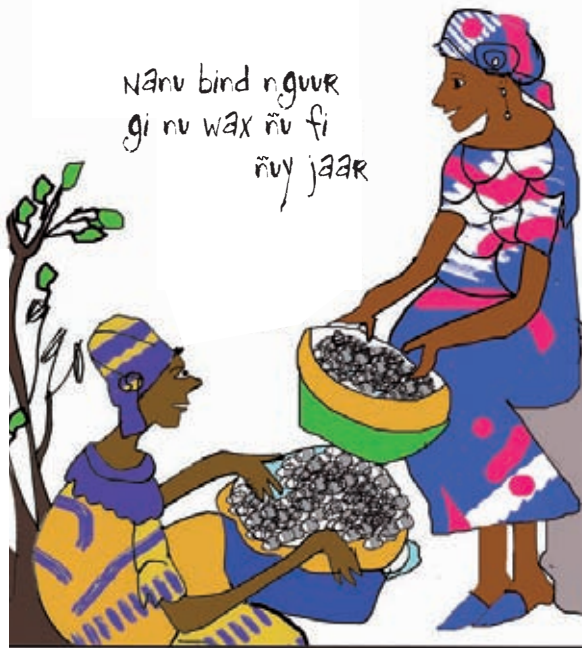
Bég naa bamu
baaxe ba lée gi

SAÑ-SAÑU MÀNDARGAL AY BATAAXAL AKI SEYTU ALAL

Mën nanu taxawal sunu bitig ngir
mën jaay paañ bi bu baax

Nanu bind nguur
gi nu wax ñu fi
ñuy jaar

SAÑ-SAÑU JOT AY XIBAAR

Sañ-sañu séy ak jur

Da nga embaat faatu
Man damay xaar ba jeehal sama
njàng

SAÑ-SAÑU XOOL KAN LANU BÈGG
AM DOOM

Dama
embaat

Man damay
xaar ba
sama doom
bu jigéen bi
magg

Man bëgg
maam doom

SAÑ-SAÑ XOOL KAN LANUY AM DOOM
AK ÑAATA

Doktor juuf dama bëgg nga xelal
ma ngir ma bañ am doom

Jaaral sama
leggéeyukaay
ma wax la li
ngay def

SAÑ-SAÑU JOT XIBAAR AK DEM CI XELAL CI SOREEL
NJUR GI

Bii yoon maa
ngiy amee
doom opitaal fa laa jogge sama emb a ngiy
jaar yoon

Toppatoo nanu
ma bu baax ba
ma wassinee

AM SAÑ-SAÑ ÑUY XOOL SUNU YARAM SUNU ËMB SUNU
WASINÉE

Am sañ-sañ bokk ci lépp
lu nun def

Ma ngi tudd seynabu
TARAWARE, damay ut
jiitu ndekkaanci
njogante yiy rew.
Man maa di denku ni
dinaa xeeX ba nu
yarnale goor ak jigéen
Woteel leen ma

SAÑ-SAÑ ÑU FAL MA

Wote bi suba la nanu leen dem run
repp wote ji

SAÑ-SAÑU WOTE

Mān mi fi téeŋwal lāngu politig
gi maa ngi liggéey ngir ŋu am
ay ddara, opitaal ak yarukaayu
xale

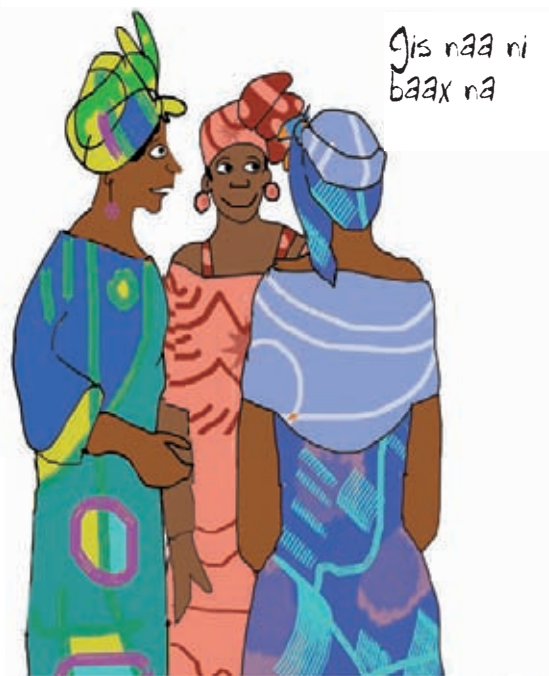
SAÑ-SAÑU DEF AY LIGGÉYU MBOOLOO

NU ngi bokk ci benn KURÉEL jigéen buy
LIGGÉY ngir yokk biru WER ngir yaram
ci wallu séy ak njur te dëkkaan bi mān
a am ku seŋtu senn
WER ngi yaram

SAÑ-SAÑU BOOK CI MBOTAAY BU LA NEEK

Da nu bokk ci KURÉEL yiy dimbale ci
ŋakku xale yi. ndax bēgg a bokk

SAÑ-SAÑU BOOK CI YĔNGUTE NDĔKKAN BI

fexe naa
ba samay
nataal
bokk ci
nu y wone
a? nu nekk

SAÑ-SAÑU BOOK CI YĔNGUTE CAADA YI

Xam nga Kumba
Dama bëgg bokk ci
niy taagat seen
yaram. Dama bëgg
dawi

Baax na. Aadama,
dama bëgg xam
dekkuwaay rabi
all yi

SAÑ-SAÑU BOOK CI JÈNGUTETAGAT
YARAM YI

“Jigéeni afrik ñun la, ñu ngi fi te mën nañu”

SUMB BU JËKK
Sañ-sañu jigéen ñi

Ma jàpp

Lan laa gis moo gën a baax?

Lan laa war a def?

“Jigéeni afrik ñun la, ñu ngi fi te mën nañu”

SUMB BU JĚKK
Saň-saňu jigéen ñi

Sumb 2

**NJÀNGUM
JIGÉEN**

SUMB 2 Njàngum jigéen

Ndax xam nga sañ-sañu jigéen ci wàllu njàng?

Ci biir tééré bi, ñiy càmbaar ngënéelu njàngum jigéen ñi muy sañ-sañ bu ñu yelool, te sàrt biy xeex boddikonte jigéen ñi xam ko.

Njàng wareef la ci nit, nekk na tamin bir bu baax ci yokkute kom-komu réew.

Ndax xam nga lu tax njàngum jigéen am solo?

Njàng dafa nuy dimbalé ci sunu yokute, dafa nuy jox ay jumtukaay ak ay xam xam banu war génn si ndóol ak boddikonte ci jigéen ñi.

Njàng dafa nuy jox ay xam xam bi nuy def ay jigéen ñu féex, dunu yaakaar ci kenn te xam sunu bopp.

SUMB 2
Njàngum jigéen

Lan la nuy fekk ci sumb bii?

Daa gis sañ-sañu jiggéen yi nu gën a ràññee ci si seen bokin ci wàllu njàng.

Nga xalaat itam ci jëriñ yiy jiggéen ñiy indi ci wàllu defar nit ak jox ka xam xam yu bees.

Nu xalaat nan la njàng bi di jokkee bokinu jiggéen ñi ci kom-kom ak politigu diwaan bi.

SUMB 2
Njàngum jigéen

Njàngum jigéen nekk na bunt jigéen ñi bu ubbeeku ngir warmaal leen ci àddina bi.

Njàng a tax nun jigéen ñi nu xam sunu sañ-sañ te yokk sunu kóolute si nunu koy jëfée ci sunu dund.

Njàng mooy jéego bi jëkk ci yoon bi jëm ci yamale ak jigéen ñi ndax ñu man jénn ci ndóol te man demal sunu bopp.

Yokute jigéen bi njàng man a def ci moom day jëriñ reew mi ci wàllu kom-kom ak dībalanté.

Njàng dafa am solo ci ñëpp rawatina ci jigéen ñi ndax dafa tax ñu liggéeyal seen dëkk dindi ñakk jàng ci jigéen ñi daa ñu mën dimbali xale yu jigéen ba nu àgg ci daara yu kaye yi.

SUMB 2

Njàngum jigéen

Sunu amee sañ-sañ ci njàng mi

Lu tax ñu bañ xale yu jiggeen ñi dem ekool

Waaw am nanu sañ-sañ ñu jàngal ñu ci kaw yamale

Lu tax goor ak jiggeen yamuñu ninu leen di jàngalee ci ekool ba ak ci kër gi?

Waaw danu am sañ-sañ tànn ak sunu sago li nu war jàng.

Lu tax nunu tànn lu nu war liggéey?

Waaw xam nanu solo bi nu jàng mi amal.

Lu tax nuy bàyyi jàng?

Waaw xam nanu solo bi nu jàng mi amal.

Lu tax mu nu dellu jàng ngi?

Waaw xam nanu ni jàng mooy tax nga am wërsagu liggéey

Lu tax mu nu motali sunu jàng?

Da nu war jàppale sunu gox ci wàllu kom-kom

Lu tax jàngu nu ngir yokk sunu kom kom?

Da nu war dimbale sunu gox

Lu tax booloo wu nu ngir aar li nu tëral?

Nun xale jigéen ñi ni jigéen ñépp nanu
sañ-saŋu jàng ci kaw yamale

MBOKKINU JIGÉEN ÑI CI NJÀNG

Njàngum jigéen warref la

SAÑ-SAŊU JÀNG

Man jànguma waawe awma benn sikk ni
sama doom bu jigéen day dugg ekool
ndax sañ-sañ
la

AM SAÑ-SAŊU BOKK CI YARUB XALE WU JIGÉEN ÑI

Man miy baay
damay deggal
ni sunuy
doom yi
jigéen
duru war
dem
jàng

AM SAÑ-SAŊU BOKK CI YARUB XALE WU JIGÉEN ÑI

Góor néek jigéen
ñi ñoo war yam ni nu leen
di jàngale

SAÑ-SAÑU NJÀNG CI KAW YAMALE

Ci biir jaboot gi ninuy yare góor ñi
noonu la nuy yare jigéen ñi

SAÑ-SAÑU NJÀNG CI KAW YAMALE

Xam na ni sama
doom bu jigéen dafay
bàyyi jàng

Mukk njàng
baax na ngir
ELLE gam

SAÑU JEEAL SAMA NJÀNG

Maak Añes danu dello
ganaw sunu bés tàkk
ndax danuy jàng

Jaaduwwul
jigéen di
bàyyi
njàngam

SAÑU JEEAL SAMA NJÀNG

Ba ma nekke jàng dama
bàyyiwoon jàng léegi
ba ma amee njaboot
da ma fas yéene dellu
jàng

Lu baax la
dara
yàggul

SAÑ-SAÑ BOOK CI NJÀNG MI CI
AT BOO AM

Ci man jàng bind dafa baax ba suma
wàccc ci ngoon ci dama jàng

SAÑ-SAÑ BOOK CI NJÀNG MI CI
AT BOO AM

Xam nga Mamadu,
dama fas yéene
àggale jàng bi ma
bàyyiwoon

Am nga
sañ-sañu def
ka faatu

SAÑ-SAÑU BOOK CI NJÀNG MI CI
AT BOO AM

SAÑ-SAÑ TÀNN LIGAY JÀNG NI MU LA NEEKE

DÉgg naa ni am naa sañ-sañu
tànñ li ma bègg liggéey. LÉegi
damay liggéey ci wallu bànt.

SAÑ-SAÑUTÀNN LIGGÉEY BU LA NEEK

NJÀNGUM JIGÉEN LI MU AME SOLO

Nanu LEEN xayma
linu am ci
ngaŋaay

Njàng fay tax ba nu tànñ li
nu bègg liggéey

Man dama
am
butig

Man
àttekat la

Man
Artist la

YÉNEEN BUNT

Xam nga Awa ba ma njàngéey
woŋŋ ba LÉegi summa demee ja ba
damay wóolu sama bopp

Man
mēna
guma
bind
waawe
dinaa
jàng

WÓOLU SEEN BOPP

Sama jàng tax na ba ma mën wax
sama xalaat ci biir kër gi

DEMAL SUNU BOPP

Xam nga aadama dama
war ut kayit ngir
dawal oto

Loolu baax na nda
tax ba dooto yéeral sa jëkar

DEMAL SUNU BOPP

Sama njàngum daara
yu kawé ji dama woolu
sama bopp

AM AY BUNT YU BARI NGIR SAMA LIGGÉY

Maa ngi jàng internet
ndax dama bëgg
dem tugal

BARI BUNT AG XAME AK JOKKONTE

Jàng na enformatig moo
ma mën seytu sam
liggëey ci sama
bitig

Defar naa ci
ordinateer bi
benn jumtukaay
bu may setob
jendkat bi

KURÉEL GU BAAX

Xadi da nga war jàng ni nuy ceytoo ndax
man li ma jàngoon tax na sunu bitig di
dox

Manit war naa jàng ngir
sunu jaay mi dox

CAYTU BU MUCC AYIB

Njàngum jigéen
ni am na ay
njureef

Naru seetu
njureef yi

Ba nu ma tàggateer ma noppi dama
ubbi sama liggëeyukaay tisi

DANUY BOKK CI JÈNGUTE KOM KOM GI

Xam nga man REKK maa fiy
doktoor bu jigéen ci
tund mi

Wóor na
ma ni su yaggi
tuuti da
na bari
jigéen

DANUY BOOK CI LÀNGU LIGGÉY BI

Jàng naa lu bari yu ma mën
baaxe yeneen jigéen
ni

DANUY LIGÉY CI NDËKKAAN BI

Sunu njàng tax na ba ñun jigéen gi
ñuy téew fépp fuñuy
dogale ci ndëkkaan bi

DANUY LIGGÉY CI NDËKKAAN BI

LÉegi jeeXal
na sama jàng
damay taxaw
di xeeX sañ-sañu
jigéen ni

Yéen +am
dama bëgg
géen xeeX
ko

DANUY BOKK CI LÀNGU POLITIG GI

Sama njàng tax na ba ma nekk jiit
sama ndëkaan

AY NJIIT LANU

Njàng mi tax na banu féex te jóolu
suru bopp

SUMB 2
Njàngum jigéen

Ma jàpp

Lan laa gis moo gën a baax?

Lan laa war a def?

Sumb 3

**BOKKINU
JIGÉEN ÑI CI
KOM-KOM GI**

SUMB 3

Bokkinu jigéen ñi ci kom-kom gi

Ndax xam nga jigéen ñi am nanu jëriñ ci seen gox

Ci tééré bi danu càmbar lépp lu jigéen yi man indi ci liggéey gox bi.

Xan nga ni fii ci Afrik jigéen ñi ñooy xol ak jukkute kom-komu réew mi

Liggéey yi jigéen ñiy fef ngir jàppale seeni njaboot bokk na ci liy dundal kom-kom. Sunu defee liggéey yooyu ci yen liggéey yi naka soppi jën yi walla wàlla bey, walla jaay ngir am xalis ngir dund, danuy nekk ay jiit ngir yukkute kom-kom gi.

Xan nga ni fii Afrik, jigéen ñu baree ngiy jiite ay isin te bokk fi nuy doggale

Njiit loolu mooy wone taxawaay bu màgg bi jigéen ñi am ci jukkute kom-kom

“Jigéeni afrik ñun la, ñu ngi fi te mën nañu”

SUMB 3

Bokkinu jigéen ñi ci kom-kom gi

gi, ndax ngi giy ubbi seen isin, seen bitig te ñooy jël bépp ndogal bu jëm ci seen ceytukaayu liggéey.

Sunu farlu ci jukkute li nuy liggéey moo tax nuy xeex tegandaay ci béppu ëttu ndoggalukaay te di Lêkaloog ndëkaan beeg kilifa yi.

SUMB 3

Bokkinu jigéen ñi ci kom-kom gi

Lan la nuy fekk ci sumb bi?

Daa may gis ni liggéeyu jigéen ñi def ni nuy soppee dundug njaboot geeg ndëkkaan bi ak nan lu nuy bokkee ci yokkute kom-kom gi.

Daa mën xalaat solo wàll bu nu yamale góor ak jigéen ci doxalinu ndëkaan bi. Ba nu xam nan lanuy jiite sunu isin wàlla bitig.

Nun jigéen ñi, danuy liggéy ngir sunuy njaboot ak sunu Ndëkkaan dund bu baax.

Danuy def liggéeyu kër ngir dimbali sunu njaboot, ay liggée yu amul ndampaay ngir dimbali askan wi ak ay yëngute ci wàllu kom kom ngir jàppale sunu njaboot.

Yëngute ci wàllu kom kom yi ngiy jógge ci sunuy meñeef, soppi lejum yi, furui yi, jën yeek ñoom seen, wàlla lu jëm ci Mbey meek lem gi; yooyu dafay indi alal ju bari buy jock kom-kom.

SUMB 3

Bokkinu jigéen ñi ci kom-kom gi

Danu war teew ci ëtt yëpp ngir ñu xam li nuy liggéey, am ay marse, def ba nga xan ne sunu liggéey day dox.

Ngir ñu mën boka ci luy jemale kanam ndëkaan bi. Danu war jàng, liggéey, dogal linu war def ci sunu dund. Ngir loolu góor ak jigéen danu war yam kiliftéef ci njaboot gi ak ndëkaan bi.

SUMB 3

Bokkinu jigéen ñi ci kom-kom gi

Sunu dée liggéey ci ay njuréef

Lu tax dunu sos sunu liggéeyukaay?

Waaw danu nekk ay jigéen yuy def mbennum liggéey bi

Lu tax dunu sosodoo liggéeyukaay yi?

Waaw am nanu liggéeyukaay...

Lu tax mu nanu jëlandoo ay ngogal ci wàllu
Jënguteem ak ceytoom?

Lu tax mu nunu fexe ba liggéeyukaay yi dëgër te
yàgg ?

Lu tax mu nunu booloo ak yeneen liggéeyukaay
ngir xeex sunu tegandaay?

Lu tax mu nunu bokk ci ñiy jël ay ndogal ci sunu
Ndëkkaan?

Sunu amul jot ngir doxal liggéeyukaay bi

Lu tax mu nunu seddoo kiltéefu njaboot gi?

ÑUN jigéen
ñooy korn korn
bi ei sunu
diwaan

Danuy toppato xale yi, danuy toggal
njaboot gi, danuy bokk ei lu jemale
ndekkaan bi kanam, danuy liggéey ca ja
ba ak tool yi

Sunu liggéy dafa
am jerin ei
ndekkaan bi

Nu xool
lu tax

Liggéy yaay yi dafay dimbale
ndekkaan bi

DANUY DIMBALE NIT ÑI

Danuy yar sunuy doom, toppatoo
sunu ker, ba noppi liggéey bés bi
yëpp sa tool ya

Sunu liggéey tax na ba nu men yar
njaboot gi, toppatoo seen wér gi
yaram ak seen lekk

DANUY FAJ SUNU NJABOOT GI

Liggéeyu ker day dimbali
njaboot

Suba dama war dem
dekk ba lijjanti ji ay
bir

Di na xool xale
yi jigéen yi bu ci
lam benn xalaat

ÑUM JIGÉEN DANUL DIMBALANTE

Nun ñoo ame xewu ndëkkaan bi.
Danu war toppatoo yëngu-te caadagi
ngir xew-xew
biy ñew

DANUY DEFAR DIGGANTEYI

Danu bokk ci niy seytu wër ngi yaram
yi ci gox bi. At mu nekk danuy bokk
ci niy ñakk xale yu goor
nekk jigéen
ñni

DANUY DÈGÈRAL WÉR GIYARAMYI

Liggéey bi ñuy def sentu yuñu ci dara
te jëriñ na ndëkkaan bi

Maay jiite sama bitig te di dundal
samay njaboot

DANUY LIGGÉY NGIR JÀPPALE SUNU NJABOOT

Ñooj jiite sunu isinu tisi te da ñuy
jël ay nit yu bari

DANUY JOXE LIGGÉY

Yëngute ci wàllu kom kom yi ñuy def dafay
jerin ndëkkaan bi

Ñuy ñooj sunu dimbalu
ndëkkaan

Goor ak jigéen ñoo war yam ci
ninuy dimbalée

ndëkkaan
bi...

Damay liggéey bu metti ca tool ya,
damay toggal sama ñenti doom. Góor
ay jigéen noo war seddo liggéy bi

NANU SEDDO LEGGÉY YI

Bi nu nekke xale ba lanu
jàng liggéeyu kër

Wax nga
dëgg
liggéey
yooyu wuute
wu lak yu
góor yi

NANU BOKK LIGGÉY BI

Amu ñu ngir
liggéeyu kër
gi ag tool
yi

Danu war sàkku dam
ba góor ñi di def
liggéeyu kër yi
ak yar xale yi

NANU BOOLE GÓOR ÑI

Góor ak jigéen mën nañu def bépp
liggéey

ÑU AM LIGGÉY

Góor ak jigéen man nanu liggey ci
jèngute njuréeef

NANU BOKK CI JÈNGUTE KOM KOM NGI

Góor naka jigéenku nekk mën nga jiite
isin wàlla sos ko

NANU YOKK SUNU MÈN-MÈN

Jigéen ri mën nanu am bëgg-bëgg
yi góor ri am def bëpp
liggéey

NANU YAM BEGG BEGG

faatv fekkon jigéen ak góor
ñoo jam linuy def ci KÉR gi,
jigeeen danu gën mën jàng,
liggéey ngir jàppale
yokkute ndëkkan bi

WAAW
MARI
dana
yomb ñu
xamle
sunuy
sañ sañ

Nun jigéen ri ay ndaw lañu ci yokkute
ndekkaan bi

Nu xool
lu tax

Bu jekk dama beggoon am sama
liggéeeyukaayu bopp. Léegi kontaan
naa

NANU SOS SUNU LIGGÉYUKAAY

Bu jekk danu daan liggéeey ngir
am lunu lekk, léegi danu
jaay lem

SUNU MBIR DAFA GËN DOX

Daa nu am léegi njuréeef lu bari
lunu jaay ci dekk
bi ci topp

DANU BEGG AY LIGGÉYUKAAY YU SAX

Doruy joxe ay jëg yu baax ndax ñoo
ko moom

DANUY SAXAL SUNU LIGGÉYUKAAY

Man maay jiitu bitig biy jaay
firui

DANUY JIITE SUNU LIGGÉYUKAAY

Man maay jiitu ñiy seytu
bitig bi

DANUY DOXAL SUNU LIGGÉYUKAAY

Ba ma nekke
ei bopp bitig
bi, jox naa ñu
bari liggéey

DANUY SOS AY LIGGÉY

Man lanu def ndigalkat ngir bitig bi dox,
yokku

DANU BEGG AY LIGGÉYUKAAY YU DĒĠĒR

Damay jaŋg eaytu ngir di mēn jēl
ndogal ci bitig yu māg yi

ŊOOY DOGALAL SUNU BOPP

Ŋun jigēen ŋi ŋoo ame coppite ak
yokkute kom-kom-kom gi. War nanu
fésal ci ètt gi nuy dogale

Ŋu xool
lu tax

Xam nga njaay xaalis bi
ma lebbon bànk danu bāñ

WAR nanu
boolo ngir am
doole

DANU BOOLE SUNU GAŊAAY

Suba ci fukki waxtu am nanu
ndaje ak mbotaayu borom bitigu
diwaan bi

Nanu bokk
sunuy kuréel

NANU BOKK SUNUY KURÉEL

Nu ngi ci ndaje bi ñuy wone ménéefu tool yi ak
ñiy teewal mbotaayu wittkat yi

NANU BOKK CI BOOLO YI

Aminta xam nga
maymuna lanu fal ci ki
topp ci mbotaayu
liggéeykat yi

Waaw kontaan
naa ba ma
bokke ci
mbotaay ngiy
xelal jiit li

NANU NEKK AY NJIIT

Maa ngiy jàng ngir mën wottu sunu
liggéeyukaay

Baax na ñu
dégg nu te
fexe ba am
ay mbotaay
ci linuy
liggéey

NANU AM BAAT CI POLITIG BI

“Jigéeni afrik ñun la, ñu ngi fi te mën nañu”

SUMB 3

Bokkinu jigéen ñi ci kom-kom gi

Ma jàpp

Lan laa gis moo gën a baax?

Lan laa war a def?

SUMB 3

Bokkinu jigéen ñi ci kom-kom gi

Sumb 4

**BOKKINU
JIGGÉEN
CI POLITIG**

SUMB 4

Bokkinu jiggéen ci politig

Ndax xam nga say sañ-sañ ci wàllu politig?

Ci biir tééré bi daanu càmbaar sañ-sañ yi ñu sàrt yiy far bépp boddikonte jigéen ñi dinu xamal, te di yombal seen bokkin ci bépp ndogal ci wàllu politig.

Ndax xam nga ni bokkinu jigéen ñeek góor ñi ci ndogalu politig dafay màndargaal yokkute réew?

Jigéen ñi naka góor ñi am nanu cër ci ndëkkaan bi. Dañuy yëngu ngir yokkute ndundinu njaboot ngi ak nit niy yeewoo ci tund wi, kon am nanu wàll ci ndogalu politig gi.

Ndax xam nga ni ci Afrik, jigéen ñi ñooy ñi ame coppite geek yokkute gi, kon mën nanu bakk ci niy dogal ci wàllu politig?

Xam-xam bi ñu soxla ñun jigéen ñi ngir sunu ndëkkaan ak liggéey bi ñuy def

SUMB 4

Bokkinu jiggéen ci politig

ngir yokk ndundinu ñi ci bokk moo ñuy def ay dawalu coppite ak yokkute. Mën nanu ko dolli sunu bokkee ci ëttu politig gi.

Lan ngay fekk ci sumb bi

Daa mën xam sañ-sañ yi tax nga mën a bokk ci yëngute politig gi ci sa ndëkkaan ak sa réew te xalaat yan jëriñ gay jëfandikoo say sañ-sañ yi gay def sa dëkk.

Daa mën xam nan ngay def ngir bokk ci lèngu politig ngi.

SUMB 4

Bokkinu jiggéen ci politig

Ñun jiggéen ñi, bés bu nekk da ñuy jël ay ndogal.

Da nu koy def ci kër gi, ci liggéeyukaay bi ak ci yëngute yi ci biir ndëkkaan bi.

Sunu ndimbal ci ndëkkaan bi dafay tax ñu xam linu soxla ak nan leen di tontoo. Loolo tax ñu war yóonne sunu xalaat ci jiitu politig gi.

Dégtal sunu kàddu dina yokk sunu ndogal ci politig. Da na tax itam ñu man la déglu.

“Jigéeni afrik ñun la, ñu ngi fi te mën nañu”

SUMB 4

Bokkinu jiggéen ci politig

Sunu indée ay yokkute ci sunu ndëkkaan, daa nu gën bakk ci lāngu politig gi.

Jigéen ak góor mën nanu te war nanu jëladoo ay ndogal ci sunu ndëkkaan.

SUMB 4

Bokkinu jiggéen ci politig

Sunu amee sañ-sañ bokk ci làngu politig gi.

Lu tax dunu ko def?

Sunu ware bokk ci ndogalu politig gi.

Lu tax dunu teew ci ëttug politig yi?

Sunu xamee lu baax ci sunu ndëkkaan.

Lu tax dunu liggéey ci yëngute politig gi ngir àgg ci?

Sunu xamee ni sunu ci bokkee daa nu soppi lu bari.

Lu tax dunu ko def?

Ñun jigéen ñi danuy toppatoo sunu ndëkkaan.

Lu tax dunu indi ay coppite?

Dama bëgg jël ay ndogal. Dama ka
bëgg def ngir sàna
ndëkkaan

Jigéen fi ak goor am nanu
sañ-sañu bakk ci jàngu poltig
gi

Nu xool
lu tax...

Am nanu sañ-sañu tann ki nuy
toogal

SAÑ-SAÑ TÀNN KI NU BÈGG FAL

Mam lanu woteel ngir ma teewal sanu
ndëkkaan

AM NANU SAÑ-SAÑ ÑU FAL ÑU

Danu bokk ci mbootaayu jigneen yiy aar
sañ-sañu jigneen ri

MEN NAŊU BOKK CI AY KURÉEL YUY DEF
POLITIG

Man maay teewal suru diwaan ca ministeer
bi

Liggéey
boobu tax
na ba nga
mën yokk
biru wër
ngi yaram
yi

MËN NAŊU DEF AY LIGGÉYU MBOOLO

Njiitu politig laa ci
suru ndëkkaan

MËN NAŊU DOON AY NDAWALU NDËKKAAN BI

Jigneen naka goor ri am nanu sañ-sañu
def politig ci kow ru yamale leen

Ŋu xool
nan la...

Wàroon nanu am ay jigéen yu nu
teewal

ci sunu ndëkkan
ni nu fa
teewal ñëpp
ay goor lanu

JIGÉEN ÑI DANUY GEN BOKK CI LÀNGU POLITIG GI

Nun jigéen
danu liiggéey
ngir ndëkkan
bi

Wax nga dëgg
maymuna xam nanu bu
baax linu soxla

Mën nanu
teewal sunu
ndëkkaan

NAÑU NEKK AY NJITU POLITIG

Goor naka jigéen danuy dimbali sunu
dëkkaan moo tax am nanu sañ-sañ nu
teewal nu fa

NAÑU SEDDO SUNU WAANU POLITIG

Bëgg naa di teewal sama
ndëkkaan

Di naala
dimbali

DAÑU WAR BOKK CI LÀNGU POLITIG GI

Sunu bëggëe sunu tegandaay ag sunu
Mbëbët antu, danu war bokk ci lāngu
politig

Wax nga
dëgg
sulen

NAŊU BOKK CI LĀNGU POLITIG

Jigeeen ri danu war yam ak goor ri
ci bëgg politig

Sunu ndëkkaan dafa gën kanam ba nu
duggëe ci politig

Nun jigeeen yi danu bëgge
sunu ndëkkaan te ru
giy liggëey ngir mu jëm
kanam

WaaW mën
naŋu ko
soppi

Xool
leen...

Dañuy seeti yeneen ndëkkaan
yi ngir boolo ak room

AGRUPÁNDONOS

Sunu naari kureel yi
juboo nanu ba tenk ka
ei kayit

Sunu boolo am
doole

UNIENDO FUERZAS

faatv na nga ñew suba ei ndaje kureel
gi ngir yamale sunu sañ-sañ

waaw dama
begg xam
yeneen
jiggéen linuy
liggéeey

PARTICIPANDO EN REDES

Danu war am wasinukaay ndax ndëkkaan
bi dafa bari fistil ak yeneeni feebar
yi jogge ci wasin

Di naa ka wax konsey
diwaan bi

TRASLADANDO NUESTROS INTERESES Y NECESIDADES

Ndawal buur la damay liggéey ngir goor
ni ak jigéen ni yam sañ-sañ

SUNU AARE SUNU SAÑ-SAÑ

Nun ay njiitu politig lanu ci sunu
ndekkaan dañuy waxtaan ci lunu
soxal

SUNU WONEE SUNU GÉDDÉ

Maa teewal sunu ndekkaan si konsey
diwaan bi. Damay liggéey ngir téggi
ndool ci nit ni

SUNU LIGGÉEYALÉE NIT NI

Sunu amoon doole ci politig gi daanu
men soppi sunu dekk

wax nga
degg
xadi

BEGG naa di jël ay ndigal
BEGguma ñu ma kay jëlal

SUMB 4

Bokkinu jiggéen ci politig

Ma jàpp

Lan laa gis moo gën a baax?

Lan laa war a def?

Sumb 5

SAÑ-SAÑ
SÉY
AK NJUR

SUMB 5
Sañ-sañ séy ak njur

Ndax xam nga say sañ-sañ ci wàllu séy ak njur?

Ci biir sumb bi danu jéem càmbar say sañ-sañ ci wàllu séy ak njur ni ka sàrt biy far bépp boddikonte jigéen ñi.

Ndax xam nga yan ñooy sañ-sañ ci wàllu séy ak njur?

Mooy sañ-sañ yi ñuy jox ñun jigéen ñi ñu mën jël ay ndogal sunu yaram ci wàllu séy ak njur.

SUMB 5

Sañ-sañ séy ak njur

Ndax xam nga lu tax say sañ-sañ ci wàllu séy ak njur baax?

Dafay tax ba ñu mën toppatoo sunu wér ngi yaram te nu mën liggéeyal sunu ndëkkaan. Su boobaa daa ñu mën dimbale kom kom bi.

Lan ngay fekk ci sumnb bi?

Daa mën gis yan ñooy say sañ-sañ ci wàllu séy an njur, te nga xalaat nan nga kay defe ngir yokk sa wér ngi yaram.

SUMB 5

Sañ-sañ séy ak njur

Sañ-saŋi séy yi ak njur dana tax ba ñu mën jël ay ndogal ci yaram, xool kañ laay séy ak toppatoo sama wér gi yaram.

Danu war xam ndogal yi, lan lañu war jural ci sunu wér gi yaram.

Dana tax ñu moytu ëmb bu teel bu mën indi yenn ci feebar yi naka fistil wàlla yiy jógge ci wasin.

Dana tax ba ñu jànkonteel ay mettiti yi la góor ñiy teg ci wàllu séy, ndax danu yakaar ni ñoo moon sunu yaram.

Dafay tax ba ñu mën moytu te toppatoo sunu njàng.

SUMB 5

Sañ-sañ séy ak njur

Sunu amoon sañ-sañ yi séy ak njur.

Lu tax ma nuñu jël ay ndogal yu jëm sunu yaram?

Sunu amee sañ-sañ ba xam kañ la nu war séy.

Lu tax mën nuñu tànn góor bi nu war séyal?

Sunu amee sañ-sañu xam kañ lañu war am doom.

Lu tax mën nuñu natt waxtu wi nu war njur?

Sunu amee sañ-sañ ci ñuy xool sunu wàllu wér gi yaram.

Lu tax mën nuñu moytu feebar yiy jógge ci ëmb?

Sunu amee sañ-sañ jëfandiko ay njumtukaay ngiy ñuy jël ngir bañ ëmb.

Lu tax mën nuñu aaru ci feebaru séy yi?

Sunu moomee sunu yaram.

Lu tax mën nuñu am dund gu amul mettitu séy?

Am nañu sañ-sañ
xool nuñuy def
sunu yarām
ak kañ lañuy
am bañeex

Jël ay ndogal
sunu yarām,
sañ-sañ la

Sunu ware def danu
war sunu sañ-sañu
sey ak njur

Nañu xool
añ mooy
sunu
sañ-sañ

Tànn na ki ma
war séyal

Danu war tànn ki
nu bëgg te war séy
ak moom te bañ
nu def loonu
luñu jëgul

TÀNN KU LA NEEX NGIR SÉY AK
MOOM

faatalikul ni ken mañu root ba nga
tëdd ak goor

SAÑ-SAÑTÀNN WAXTTU BOO BÈGÉE SÉY
AK NIT

XALE LA CI AM DOOM, DA MAY XAAR
 CI AY AT NGIR AM DOOM BU GÓOR
 WALLA JIGÉEN

SAÑ-SAÑU TÀNN WAXTU WÓO BÈGGÉE NEKKYAAY

faatv raata doom BÈgg naa am
 nga BÈgg am? benn doom

SAÑ-SAÑU XAM NAATA DOOM NGA BÈGG AM

BÈggante naru waawe
 kenn warul defloo
 moroman
 li mu BÈggul

SAÑ-SAÑU SÉY CI KAW
 YAMALE

DÉmb ci KÈRU WER ngi yarām
 ga ri gi doon wone
 njumtukaay yi gay jefandikoo
 ngir ban'em

SAÑ-SAÑU JOT AY XIBAAR CI WÀLLU
 SÉY

TEY danu
 doon waxtaan
 ci wàllu
 feebaru
 séy

Dama demoon wasini KÉR doktoor ngir
moytu feebar

SAÑ-SAÑU DEM KÉR DOKTOORR

Beggaguma
Embaat

Men nga jefandikoo
juntukaay ngir bañ
Emb

SAÑ-SAÑ JOT CI AY JUMTUKAAY NGIR BAÑ ĚMB

JEEX na dootuma
bàyyi ruy xarafal
sara doom

wax nga dēgg men nga
sonal sa doom te mēn
nga yanni sa cēr

AM SAÑ-SAÑ BAÑ YĀNŊŊĪ SA AWRA

Jaaduwl góor ndax am na doole
muy def lu ka neex sa yaram

SAÑ-SAÑ BAÑ AM METTIT CIB SÉY

Kenn mēnu topp ba ñu séy ak
keneen

SAÑ-SAÑ BAÑ JĒRIŊOO CIWÀLLU SÉ

Su jigéen jélée seen moyukaay ci wàllu
séy dānu mēn toppatoo
seen wer
ngi yaram

Ñu xool
lu tax...

Waru ñu seetaan sunu doom di Emb
te xale nañu

nanu xaar ba magg

NU DUNDAL SUNU YARAM

Sama rakk ba mu amée doom xalel la woon
lée ggi dafa am feebaru fistil

ÑU MOYTU FEEBAR YI JÓGGE CI SÉY

Am naa xibaar ci KÉR wÉR
ngi yaram ga

ÑU MOYTU JAFE-JAFE ĒMB AK WASIN

Mën na
wasin ci
KÉR
doktoor am
nanu
jumtukaay
yu doy

Sama RÀKK xamal ni sa yaram ya
ko moom bul bàyyi kenn def ci li
ko neex

SUNU DUND WARUL AM BENN MATTIT CI WÀLLU SÉY

Góor gi mi ngiy may xool
ay gët yu ma
Hitál

NANU MOYTU GÓORYIY SONALATE

Da nga
war yóobbu
yoon

Toppatool sa
yaram ak sa
wÉR ngi
yaram

Bul fátte soo dee séy
ga jël say jumtukaay
ngir bañ Ēmb

NANU MOYTU SIDAA AK YENEEN AK FEEBARU SÉY YI

Dama war
tann jamaro
ju ma beggee
am doom

Yaw naata doom nga
Begg am

Ngir loolu
da nga war
jefandikoo
ay juntukey
ngir
bañ emb

DANU XAM LI JEM SUNU WALLU WASIN

Sunu jellee ay ndogal sunu yaram
danu kay jël ngir sunu wër ngi yaram

Ndogal gi ñuy jël ngir sunu
yaram dafay naatal sunu dund

Ñu xool
nan la...

Dama yéexal waxtu wu ma ware am
doom. Léegi jäng na ba noppi, am
naa doom te àttekat laa

MËN NANU ÀGGALE SUNU NJÀNG

Dama bëggoon am
naari doom. Am naa
jot ubbi sama bitig

Jeexal naa sama
jaŋg léeggi jël
nanu ma ca bänk
ba

AM NAŊU BUNT YU BARI CI BITUM LIGGÉY

Jumtukaay yi may jël moo tax
duma emb

Dana tax
ba doo am
sidaa

AM NAŊU DUND GU GÓORTE DÈGGU CI WÀLLUB SÉY

Du nu bëyyi góor
ri di fowe sunu
yaram

Danu leen ka xamal
Buggu ru ku
nu sàkku

DANUY XEE METTIT YI ÑUY TEG JIGÉEN ÑI CI WÀLLU SÉY

Léeggi mag ga jotna
ga xalaat sa bopp ak li nga
bëgg def

Am nga jotu séy am ay
doom fii nga war xalaate
sa èlég

ÑUN ÑOY XOOL NUNUY DOXALE SUNU DUND

Am naa yaram am naa baat

SUMB 5
Sañ-sañ séy ak njur

Ma jàpp

Lan laa gis moo gën a baax?

Lan laa war a def?

“Jigéeni afrik ñun la, ñu ngi fi te mën nañu”

SUMB 5

Sañ-sañ séy ak njur

The background is a solid blue color with a complex, abstract pattern. It features several concentric circles of varying sizes, some of which are slightly offset from each other, creating a sense of depth and movement. In the upper right quadrant, there is a light blue square that is tilted at a slight angle. The text "Sumb 6" is written in white, bold, sans-serif font inside this square.

Sumb 6

**PÀGGUTÉEFU
METTITAL
JIGÉEN
ÑI**

SUMB 6

Pàggutéefu mettital jigéen ñi

Xam nga lan mooy mettit bi ñuy teg jigéen?

Mooy mettit bi góor di teg ci kaw jigéen di ka won moo ko féete kaw.

Xam nga mettit bi ñuy teg jigéen dafa wàcc sañ-sañ doomi aadama?

Mettit bi ñuy teg jigéen ñi dafa wàcc yoon wi sàrti sañ-sañ doomi aadama; ci àddina bi. Dafa yàq sañ-sañ yëpp, jomam, féexaayam.

Ndax xam nga xeeti mettit yi teg jigéen ñi?

Am na ay xeet yu bari, mettital ci yaram, ci xel, ci awra séy; war nañu leen xam ngir moytu leen.

“Jigéeni afrik ñun la, ñu ngi fi te mën nañu”

SUMB 6

Pàggutéefu mettital jigéen ñi

Lan ngay fekk ci sumb bi?

Da jàng ni ngay ràññee xeeti mettital yi ñuy teg jigéen ñi, nga xam tolluwaayu naqar bi nu leen di teg ak nan lan kay xeexe.

SUMB 6

Pàggutéefu mettital jigéen ñi

Mettit bi nuy teg jigéen ñi dafay fagaagal sañ-sañu jigéen ñi. Bés bu nekk mu dal jigéen ñu bari ci àddina bi.

Ñun jigéen ñi danu war dund dundin bu amul benn mettit. Mën nanu dal fu nekk, waaye danu war a xam.

Yamale yarinu góor ak jigéen danu dimbali ba nu moytu ko. Sunu leen waxe ni góor ak jigéen ñoo yam te ñoo yam sañ-sañ. Danu xam ni ku nekk da nga war warmaal sa moroom.

Xàmme xeetu mettit yi ñuy teg jigéen ñi dana ñu jox yoon dunu xeexe. Siiwal góor ñiy sonal jigéen ñi, nekk na benn jéego bu ñu def. Waru ju leen ko baal.

Jàkkarloog mettit bi, jàppalante, dimbalante mooy tax ñu jële ko fi.

SUMB 6

Pàggutéefu mettital jigéen ñi

Su góor ñi dee teg jigéen ñi mettital.

Lu tax ñu mayleen ko?

Sunu xàmme tolluwaayu mettital yooyu.

Lu tax mu nuñu ko siiwal?

Sunu xamee yeneen jigéen yi mu dal.

Lu tax mu nuñu leen dimbali?

Sunu mēnee dindi mettital yooyu ci jigéen ñi.

Lu tax mēnu jànkoteeg moom?

Mettit yi ñuy tég jigéen ñi moo gen siw ci
yiy téggeeku ci sàrt i doomi
aadama

Xeexiti mettiti yiy dal
jigéen ñi bari na

Ñu xool yan
la...

Ñu waajal
mettiti yi ñuy
tég jigéen ñi

Ñu waajal
mettiti yi
ñuy tég
jigéen
ñi

Sa Jekar dafa la
dóoraat?

loolu jaaduwl benn
góor warul sonal
jigéen

METTIT CIYARAM

Sagar
dafa daan
wax bés bu
nekk ni
jaruma
dara
jërnuma
ka

Yàlla baax na ba
jamono jooju
wees na

METTITAL CIM XEL

Kenn munu ma forse ba ma séy
ak moom sama jëkar sax
mënu ko!!!

METTITAL CIWÀLLU SÉY

Gëj naa gis ajaa, lu ko jot?
Ma nga KERAM JËKERAM du ko bëyyi mu génn

Mi ngi SOREYOOG wa KERAM akii
XARITAM

Mu nuñu
ko bëyyi
mu WÉÉT,
nañu LÉEN
ko dimbali

METTITAL CIWÀLLU ÀDDINA

Sama jëker dafa
nangu xaa'lis bi ma
feyu di dafa ma kay
dëncal

Ba noppi dafa
daan jëndee yëpp
sàngara waroo
ka woon
nangu

METTITAL CIWÀLLU KOM KOM

Bëgguma kenn di
may sama doom
góor gu mag

Wax nga dëgg
nax xale la

SÉY BOO ÀNDUL

Gisoon na ci tele paapa bu ray
doomam bu jigéen

Lu tax?

NEENA dafa
tilimal seen
njaboot

Loolu kenn
waru ko
nangu

METTITAL NGIR TEGGI SA GOR

Sàkku jigéen
nekk na
xeexukaay

Loolu mooy wàcc
sañ-sañi doomi aadama

METTIT CI BIIR XEEX

Ay goor roo new yobbu xale
yu jigéen ri ngir nu séy ak
yeneen goor

WARU bayyi
loolu di amaat

DI LA JÉRIŊOO CI WÀLLU SÉY

WARU nu bayyi nuy xarafal
jigéenu ndekkaan bi

Baaxul + day
wàcc
sañ-sañu
jigéen
ri

XARAFAL JIGÉEN

Mettit yi góor riy teg
jigéen du dara ludul
bègg leen jiite

Bépp mettit
bu riy teg jéen
wàcc na
sañ-sañ
doomi
aadama

Ngir moytu mettit yi da nga leen
war xàmme

Mën nàñu ko
xàmme sunu
ràññe jéego
yii

Mamadu ak jaara
daje nàñu, bèggante
nàñu, séy nàñu

Jaara bàyyi na ay xaritam,
moon rek lay génnal

DAFAY DOOR CI BEDDI LA (METTITALU ÀDDINA)

Yenn saa mamadu yóoxu ko, mu jéern ko
nax di moo toon

DAFAY WÉY
CI METTITALU XEL

Benn bés Mamadu dafa yóoxu
ci kaw dóor ko
Bés bi Yépp jaara di jooy te
xarnu lumu def

MU INDI NAG METTITALU
YARAM

Sa suba sa Mamadu Baalu ko
aq ni dootu ko defaat.
NEEXAL KO
Jaara yakar ni jeeX na

ÑEW NAG PÀCC NANDUL KA NGIR BAÑ LORÀNGE

Mu defaat ko te
du ko baalu

PÀCCYOYOU NANU KOY BÀNTU BÉS BU NEKK

Jaara ñemeeɗul, rus na
wax ak nit ɗi

JIGÉEN GI NADAF RAGAL, DAFAY RUS

Mën nañu ko gënne ci mettiti googu

Benn bés jaara nettali ko
maggam bu jigéen ndax tiit na.
Kooku ni ka nadem wax ko
ndawal buur

JIGÉEN GI DAFAY MUJJ NÀNGU

Jaara dem dekk ak
njabootam léegi
kontaan na

NDÀNK-NDÀNK MUY DELLU SI

Danu WAR JEEHAL mettiti yi ruy
teg jigéen ri

Ñu xool
nan la...

Danu WAR yamale
yarinu gook ak
jigéen ri

Waaw
ndax gook
nanu
yakaar ni
ñoo nu
gen

MOYTU METTITYI

Baru WAR xam lan mooy
mettiti yi ruy teg jigéen
ndax men nanu dal

Yombul
ndax danu
yakaar ni
lu war
am la

RANNE METTITYI

Soo RUSEE te yakaar ni kenn
menu la dimbali, demal seeti ndawal
buur

Men nuu
and ci ni
gook ri
daruy def li
nu begg.
Danu am ay
sani-sani

FESAL METTITYI

Maymuna bugul jó.bbu jèkèram
yoon ndax dafa rus waa ndekkaan
bi

Danu ko war
xelal, danu ko
war jàppale

DIMBALIYENEEN JIGÉEN ÑI

Am na ay
mbootayü
jigéen yu ñu
xamal lan
mooy meetit
yi ñuy teg
jigéen ñi

waaw am na ay
layalkak ak ñi
xelal nit ñi yu
nu men a
dimbali ba ñu
siwal leen te
defaraat sunu
dund

WUT WALL CI MBOTAAYU JIGÉEN ÑI

SUMB 6

Pàggutéefu mettital jigéen ñi

Ma jàpp

Lan laa gis moo gën a baax?

Lan laa war a def?

“Jigéeni afrik ñun la, ñu ngi fi te mën nañu”

SUMB 6

Pàggutéefu mettital jigéen ñi

The background of the entire image is a solid blue color. Overlaid on this background are several concentric circles of a lighter blue shade. These circles are of varying sizes and are positioned in a way that they overlap each other, creating a pattern reminiscent of ripples in water or a topographical map. The circles are centered at different points across the frame, with some appearing more complete than others due to the overlapping.

**Tekkinu
baat yi**

TEKKINU BAAT YI

SUMB 1. Sañ-sañ jigéen

And ci ab sañ-sañu: dëggal, ab sañ-sañ te xam ni lu war la.

Bokkin ci làngu politig: Bépp yëngute mu mën tax gay tiye, gay dogal, walla gay atte ay xuloo.

Ndampaay: payoor booy jot so ligéeye ba noppi.

Ngoru nit ki: natt sa bopp ak warmaal sa moroom moo tax nga am ka ci ñeneen.

Sañ-sañ: Mboleem sàrt ak yoon yu war ñëpp, ci kaw tëral ànd gu neex ci diggante nit ñi.

Sañ-sañu jur: Sañ-sañu bi tax nga mën doggal jamono joo mën di jure ak ñaata doom nga bëgg am doom te jot ay tegtal aki jumptukaay yoo kay defe.

Sañ-sañu séy: Sañ-sañ moo lay may ngay di séy nimu la neexe te du am benn ay.

Sañ-sañu siwil yi: Sañ-sañ yu sàrt réew yëpp nangu ngir aar mbërëgu nit ñi.

Soreel sa jur: Sañ-sañ bi tax nga mën doggal jamono joo mën di jure ak ñaata doom nga bëgg am doom.

Wuutale: doxalin bu wuute ci diggante mbooloo ci lu teguwul ci yoon lu deme ni góor ak jigéen walla askan.

Yamale: Yamale sa doxalim ci doomu aadama bépp; muy réew di liggéeyukaay, walla muy mbootaay. Bañ leen wuutale ndax seen sañ-sañ.

TEKKINU BAATYI

SUMB 2. Jàngum jigéen

Bokkin ci làngu politig: Bépp yëngute mu mën tax gay tiye, gay dogal, walla gay àtte ay xuloo.

Demal sa bopp: Am sañ- sañu dogalal sa bopp.

Internet: yoon la bu lëkale ay ordinaatëer ba nga xam ni gay mën jukkook ak nit ku sore.

Jàng ci kaw yamale: yamale ni nuy jàngale ci daara ja ak ci kër gi ci góor ñi ak ci jigéen ñi.

Xam sa bopp: xalaat bi nekk ci ñun te ñu kay jëfe.

Xayma jëf: yoon bi tax nga mën ceytu sa ligéey moo xam mbolo la walla kenn la.

Woolu sa bopp: fexe ba jafe – jafe bu nekk nga mën ko saafara.

Yënguté biy jur: Jëngu bi lay jox ay juntuukaay ak alal bi tax ngay dimbali bëggëgu askan bi.

TEKKINU BAAT YI

SUMB 3. Bokkinu jigéen ñi ci wàllu kom-kom

Liggéey buy jur: liggéey bi gay def ngir am pay ci wàllu kom-kom.

Liggéeyu kër: dafa boole lépp lu liggéeyu kër, togg, topp soxla waa kër gi ak jàngu xale yi.

Nit ku am Jëriñ: Góor walla jigéen bu mën jàppale askan wi ci xalaat, xam-xam, ci liggéey ci ay xameelam walla sa taxawaay ci biir askan wi.

Yënguté biy jur: Jëngu bi lay jox ay jumtukaay ak alal bi tax ngay dimbali bëgg bëggu askan bi.

Yëngute ci wallu kom-kom: Mbooloo am-am ak yëngute biy jox alal askan wi, réew yi.

Yokkute kom-kom: Kom-kom buy jëm kanam ngiy soppinu dund ngi Liggéey bu amul pay : kuy dimbali ay nit ngir askan wi te du laaj dara.

TEKKINU BAATYI

SUMB 4. Bokkinu nijéen ñi ci wàllu politig

Defloo nit politig: ku am maxaama ak moyukaay bay dugg ci doxalinu askan bi.

Dogal ci politig: ndogal yi ñu jël ngir di ceytu biru politig.

Ëttu politig: Fi nuy jëlée ay ndogal ci politig.

Njiit: benn walla ay nit yu mën te am ay motukaay ngir def walla lijjanti mbir.

Sañ-Sañ: Mboleem sàrt yi ñu tëral si diggante askan week seeni nekk.

Wone wu: Su ay nit booloo di wax ngir bëgg-bëggu booloo mi.

Yënguté ci politig: Jënguté bi yenn nit ñiy def ngir seen birum politig. Nekk itam ay bir yu nuy def ngir joxe seen xalaat ci biru mbool.

TEKKINU BAAT YI

SUMB 5. Sañ-sañ séy ak njur

Feebaru séy: feebar booy jële ci séy boo aaruwul.

Fistil: Ganaawam dafay ubbeeku ba ci pay mi ba du man tiye saw ak dem àll. Lollu moy firdéel teel ëmb.

Jàngalinu aaru: jàngalin ngir aaru ci feebar séy yi.

Jariño jigéen: mooy di jëfandikoo yaramu jigéen ngir am ci xalis walla ci séy.

Jumtukaay ngir bañ ëmb: jumtukaay yi tax walla di wàññi gaay ëmb ci séy.

Mettital nit ci séy: fexe ba séy ak nit ci ludul cobareem.

Sañ-saño jur: Sañ-sañ bi tax nga mën doggal jamono joo mën di jure ak ñaata doom nga bëgg am doom te jot ay tegtal aki jumtukaay yoo kay defe.

Sañ-saño séy: Sañ-sañ moo lay may ngay di séy nimu la neexe te du am benn ay.

Xarafal jigéen: wàññi wàll si awra jigéen ngir caada wàlla diine.

SUMB 6. Pàggutéefu mettit yi ñuy teg jigéen ñi

Jariño jigéen: mooy di jëfandikoo yaramu jigéen ngir am ci xalis walla ci séy.

Mettital ci wàllu kom kom: seytu bi góor giy def si alalu ñëpp ak xalis ci biir séy.

Mettital nit ci séy: fexe ba séy ak nit ci ludul cobareem.

Mettit bu àjju ci nekin wi: mooy liy beddi jigéenji ci njabootam ak ay xaritam.

Mettit ci gor: ray jigéen ndax dafa dindi seen gor.

Mettit yiy am ci biir xeex ag gannaay: mettit bi ñuy def jigéen ñi ci seen yaram walla ci séy ngir tiit lóo góor ñi ci xeex.

Mettitu xel: bépp mettit buy rus lóo gor.

Mettitu yaram: lépp luy indi ay tolof tolof ci yaramu jigéen (dóor, gaañ, pes, a.ñ.s).

Xarafal jigéen: wàññi wàll si awra jigéen ngir caada wàlla diine.

